

Мирошниченко А. А.

Украинская академия банковского дела Национального банка Украины

СТАБИЛЬНОЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ И ОСОБЕННОСТИ ЕГО РЕАЛИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Резюме

В статье рассмотрены современные подходы к определению понятия «экономическое развитие». Сформирована модель процесса самоорганизации экономической системы. Определена роль аттрактора в формировании цели эволюционного развития экономической системы.

Ключевые слова: экономическое развитие, прогресс, самоорганизация, неопределенность, аттрактор.

Miroshnichenko G. O.

Ukrainian Academy of Banking of The National Bank of Ukraine

STABLE ECONOMIC DEVELOPMENT IN MODERN CONDITIONS

Summary

The article describes the modern approaches to the definition of «economic development». Formed a model of self-organization of the economic system. The role of the attractor in the formation of the goal of the evolutionary development of the economic system.

Key words: economic development, progress, self-organization, uncertainty, attractors.

УДК 338.53 (477)

Носирев О. О.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

ВИРІВНЮВАННЯ ДИСПРОПОРЦІЙ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В ДЕРЖАВНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ СТРАТЕГІЇ

У статті проаналізовано сучасні диспропорції соціально-економічного розвитку регіонів України, визначено проблеми регіональної диференціації в сучасних економічних умовах, обґрунтовано можливі шляхи подолання регіональних диспропорцій. Досліджено сучасний світовий досвід з вирівнювання розвитку регіонів, запропоновано напрямки оптимізації механізму державної фінансової підтримки стійкого територіального розвитку.

Ключові слова: регіональна диференціація, соціально-економічний розвиток регіону, економічна стратегія, валовий регіональний продукт, фінансове вирівнювання.

Постановка проблеми. Сучасна ситуація в регіональній економіці України свідчить про збереження значних диспропорцій між різними регіонами країни в усіх сферах життєдіяльності суспільства – економіці, освіті, культурі, охороні здоров'я тощо. Наявність міжрегіональних диспропорцій негативно впливає на загальний соціально-економічний розвиток країни, перешкоджає створенню єдиного національного ринку, може провокувати появу дезінтеграційних тенденцій на регіональному рівні національної економіки, відтак потребує впровадження дієвих заходів державної регіональної політики, зорієнтованих на її зменшення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Концептуальні підходи до розроблених сучасних механізмів регулювання регіонального розвитку ґрунтуються на теоріях розвитку та економічного росту таких вчених, як С. Кузнець, А. Маршалл, І. Ізард, Д. Медоуз, Р. Солоу, М. Туган-Барановський, Дж. Форрестер, Й. Шумпетер, які виокремлювали різні комбінації факторів, що найбільше впливають на динаміку трансформаційних процесів у економічній системі країни та регіону. Питання державного регулювання розвитку регіонів висвітлювали у своїх працях такі вітчизняні вчені-сучасники, як О. Амоша, З. Герасимчук, Б. Данилишин, О. Тищенко, М. Чумаченко та інші. Формування нових,

узагальнених поглядів на регіональний розвиток можна також пов'язувати з функціонуванням в Україні наукових закладів, які проводять багатомірні дослідження цього явища (Інститут регіональних досліджень НАН України, Регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентові України та ін.). На розвиток національної регіональної теорії також позитивно вплинуло нормативно-правове оформлення управління регіональним розвитком, яке відображено в Законах України («Про стимулювання розвитку регіонів», «Про місцеве самоврядування в Україні» та ін.). Враховуючи вітчизняний і зарубіжний досвід, можна стверджувати, що проблеми регіонального розвитку у широкому масштабі досліджувалися і раніше. Проте в теоретичному плані новації в цьому аспекті потребують узагальнення пропозицій та розробки методологічних засад вдосконалення державного регулювання пропорційного та збалансованого розвитку регіонів України в контексті політики стійкого розвитку економіки.

Мета дослідження. Метою дослідження є виділення за допомогою методів аналізу і синтезу напрямків підвищення конкурентоспроможності регіонів як дієвих важелів забезпечення збалансованого сталого регіонального розвитку.

Виклад основного матеріалу. Комплексний розвиток регіонів сприяє внутрішньорегіональ-

ним та міжрегіональним економічним зв'язкам, розв'язанню міжгалузевих проблем раціонального природокористування, підвищенню ефективності суспільного виробництва та рівня життя населення і передбачає поліпшення та удосконалення форм організації виробництва, взаємообумовлене і збалансоване його зростання, раціональне використання праці, оптимальне поєднання пропорцій між наявністю трудових ресурсів і потребою в них [1].

Недосконалість управління регіональним розвитком та його стимулювання з боку держави потребують застосування нових підходів до формування соціально-економічних взаємовідносин між регіонами. Тому, виникнення і поширення такого явища як міжрегіональні економічні зв'язки набувають ще більшої актуальності.

Економічний простір України історично сформувався неоднорідним. Відмінності у регіональному розвитку України зумовлені рядом факторів, насамперед такими як: різноманітність природно-кліматичних умов; різний екологічний стан територій; різна кількість населення та його віковий склад; економічний розвиток народного господарства та його спеціалізація; стан соціальної та побутової інфраструктури та ін. Спостерігається значна неоднорідність у структурі економічної діяльності, а також суттєві розбіжності у темпах розвитку окремих галузей у областях. Дисперсія темпів розвитку окремих галузей дещо більше впливає на загальну неоднорідність економічного простору України [2].

Характерною ознакою останніх років є нерівномірне відновлення економічного потенціалу регіонів, передусім їхніх окремих територій. Відсутність державного регулювання зазначених процесів призводить до збільшення територіальної диспропорції. На кожному етапі розвитку держави її політика має забезпечувати баланс між стимулюванням найбільш перспективних територій і запровадженням дієвого механізму для подолання економічної та соціальної нерівності. Така політика сприяє інтеграції суспільства, дає можливість запобігти перетинанню критичної межі регіональних відмінностей [3].

Протягом останніх десятиліть в промислово розвинених країнах надають значної уваги так званому ендегенному розвитку регіонів, що діє за принципом «розвиток регіонів – за свій власний рахунок». Відповідно до нього соціально-економічний розвиток регіону залежить від кількості і використання внутрішньо-регіонального економічного потенціалу. Ліквідація слабкої розвиненості регіону і скорочення міжрегіональних диспропорцій досягається не тільки через екзогенний імпульс зростання, а й через активізацію ендегенного потенціалу розвитку. Активізація внутрішнього потенціалу має досягатися через: усунення існуючих вузьких місць ендегенного розвитку; використання специфічних регіональних навичок і можливостей; ініціацію внутрішньо-регіональної циклічності.

У кожній державі має місце певне розбалансування в економічному розвитку регіонів, що є джерелом напруженості в державі. Якщо збільшити його до певної межі, почнуться суттєві негаразди. Між регіонами виникатимуть або загострюватимуться суперечності, протистояння, конкуренція. Внутрішні сутічки за значущістю переважають зовнішні. Такий дисбаланс створить внутрішньополітичну кризу, яка може призвести до зміни уряду, підвищення рівня соціальної на-

пруженості і навіть – відокремлення регіонів від держави та її загибель.

Диспропорційність внутрішньорегіонального розвитку спричиняє міжрегіональні відмінності у таких показниках, як: валовий регіональний продукт на душу населення, рівень заробітної плати, тривалість життя населення, забезпеченість різними видами соціальних послуг тощо, – та призводить до масової міжрегіональної міграції населення, наслідком якої є подальше поглиблення внутрішньорегіональних диспропорцій [4].

На думку О.П. Тищенка [5], необхідно використовувати належну систему основних критеріїв, використання яких дозволить ідентифікувати й здійснювати оцінку регіональних диспропорцій на належному рівні та приймати за результатами такого аналізу адекватні управлінські рішення: співвідношення між динамікою валового регіонального продукту та динамікою показників, що характеризують використання факторів виробництва в регіоні; співвідношення між динамікою інвестицій в регіоні та обсягом валового регіонального продукту; співвідношення між динамікою валового регіонального продукту та динамікою доходів населення в регіоні; співвідношення між обсягом податків, що збираються в регіоні, та рівнем доходів населення; співвідношення між динамікою валового регіонального продукту та динамікою витрат на розвиток соціальної сфери; співвідношення між доходами та витратами населення в регіоні; співвідношення між рівнем оплати праці та міграцією населення в інші регіони країни чи за кордон; співвідношення між рівнем витрат на заходи з охорони навколишнього природного середовища та показниками екологічного стану в регіоні; співвідношення між витратами на розвиток медицини та рівнем захворюваності населення; співвідношення між рівнем доходів населення та обсягом депозитів у банківській системі [5].

В кожній країні виділяють регіони-лідери, які характеризуються високими показниками соціально-економічного розвитку, забезпечують зростання конкурентоспроможності всієї економіки держави, відрізняються наявністю високоорганізованого урбаністичного середовища життя, а також регіони-аутсайди, які значно відстають в цьому плані. Так, протягом тривалого періоду серед регіонів країни найвищий рівень економічного зростання був характерний для м. Київ, Дніпропетровської, Донецької, Полтавської, Запорізької, Харківської, Київської областей. Питома вага цих регіонів у сумарному ВРП всіх регіонів України у 2013 р. складала 61,0%, причому частка м. Київ – 17,9%. До регіонів-аутсайдерів слід віднести Волинську, Закарпатську, Рівненську, Тернопільську, Хмельницьку, Чернівецьку області. Їхня частка у ВРП країни становить від 1,7% (Хмельницька область) до 0,9% (Чернівецька область) [6].

За показниками ВРП на одну особу розбіжність розвитку по регіонах у 2012 р. становила 3,06 рази відносно до середнього по країні ВВП на одну особу. Так, якщо у 2000 р. співвідношення між максимальним (м. Київ – 5965 грн.) та мінімальним (Чернівецька обл. – 1411грн.) значенням ВРП на одну особу становило 4,2 рази, то у 2012 р. – 6,8 рази. Додамо, що у 2012 р. тільки в семи регіонах (Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Київська, Полтавська, Харківська області і м. Київ), цей показник перевищує середній показник по країні [6]. В той же час, у країнах Європи співвідношення між максимальним та мінімальним

показником ВВП на одну особу варіювало у межах від 1,4 рази у Словенії, 1,6 – у Швеції, 1,7 – у Фінляндії, Португалії, Данії, Ірландії до 4,7 рази – у Великобританії, 3,8 – у Румунії, 3,6 – у Словаччині, 3,4 – у Франції [7].

Соціально-економічний розвиток регіонів значно залежить від інвестиційної діяльності. Основним напрямком є інвестиції в основний капітал, обсяг яких протягом 2008-2012 рр. значно скоротився. Так, у 2008 р. величина цього показника в Україні становила 5058,4 грн. на одну особу, а у 2012 р. вона зменшилася до 4593,7 грн. на одну особу. Тільки в шести регіонах (м. Київ, АРК, Дніпропетровська, Донецька, Київська, Полтавська області) у 2012 р. цей показник перевищує середній показник по Україні. Таким чином, необхідні структурні зміни в промисловості дещо сповільнюються через брак належних капітальних вкладень на оновлення виробництва. Регіони не мають достатньої економічної мотивації у вирішенні завдань технологічної та структурної модернізації економіки, формування та освоєння нових товарних ринків [8].

Низькою залишається й інвестиційна привабливість для іноземних інвесторів усіх регіонів України. Хоча у 2012 р. обсяги прямих іноземних інвестицій в цілому по країні проти 2006 р. зросли в 3,3 рази, однак співвідношення (без врахування м. Київ) між максимальним значенням цього показника серед регіонів (Дніпропетровська область – 2522,7 дол. США) та мінімальним (Тернопільська область – 60,1 дол. США) становило 42 рази. В цей період обсяги іноземних інвестицій на одного мешканця у Тернопільській, Чернівецькій і Чернігівській областях не перевищували 100 дол. США. Ще у трьох регіонах (Вінницькій, Кіровоградській та Хмельницькій областях) цей показник коливався від 100 до 200 дол. США на одну особу [7].

До основних проблем моделі регіонального розвитку, що склалася в Україні на сьогодні, слід віднести:

- диспропорцію між регіонами, районами і містами в рівні і темпах соціально-економічного розвитку;
- відсутність у системі державного управління інструментів узгодженого використання ресурсів регіонів;
- невідповідність проблемами економічної безпеки розроблених концепцій і прогнозів розвитку регіонів;
- недостатній розвиток міжрегіональної взаємодії;
- недостатній прояв комплексного підходу при здійсненні державного регулювання регіональним розвитком;
- відсутність визначення чітко (навіть, законодавчо) визначених термінів і понять регіональної економіки, що унеможливує удосконалення правової та методологічної бази регіонального розвитку [9].

В більшості регіонів України зберігається низький рівень промислового виробництва, значне безробіття, низький рівень життя населення. Регіони розрізняються як потужністю економічного потенціалу, так і спроможністю до саморозвитку в умовах нових економічних відносин. Існуючий стан ускладнює перехід України та її регіонів до стійкого розвитку.

Основним завданням регіональної політики є зменшення дисбалансів у рівнях соціально-економічного розвитку регіонів. У зв'язку з тим, що

доходний потенціал держави переважно розподілений нерівномірно у її регіонах, виникає необхідність у фінансовій підтримці місцевих бюджетів із відносно слабшою доходною базою [10].

При формуванні системи фінансового вирівнювання регіонів перед державою постає завдання створення таких умов господарювання на місцевому та регіональному рівнях, які б сприяли рівномірному розвитку як регіонів, так і держави в цілому.

Протягом довгого часу проблема підтримки таких регіонів вирішувалась на основі трансферів, субсидій та субвенцій, що отримувались з центру, але можливості державної допомоги достатньо обмежені. Звідси з усією нагальністю ставиться питання щодо пошуку та реалізації шляхів стійкого та цивілізованого розвитку регіону – суб'єкта держави. Забезпечення стійкого розвитку розуміється, з одного боку, як активізація внутрішніх джерел отримання необхідних для регіону економічних, фінансових ресурсів, а з іншого – як створення державними органами влади умов, що сприяють переведенню регіональної економіки у режим фінансової стійкості, самозабезпечення на основі кращого використання власних можливостей.

В Україні формалізовані процедури розрахунку при виділенні фінансової допомоги регіонам застосовуються лише для розподілу дотацій вирівнювання. Розподіл додаткових дотацій та субвенцій практично не формалізований здійснюється Кабінетом Міністрів України в ручному режимі [11].

Запровадження стабільних правил розподілу трансфертів, побудованих на засадах справедливості, неупередженості й об'єктивності, дозволить уникнути політичних маніпуляцій у сфері регулювання міжбюджетних відносин, сприятиме зменшенню міжрегіональних диспропорцій та підвищенню прозорості бюджетного процесу [11].

Останнім часом у більшості регіонів спостерігаються тенденції до економічного зростання. Проте, темпи приросту є відносно невисокими і відрізняються за значеннями у регіонах. Тому при стандартизованому підході до управління різні області будуть у неоднакових умовах щодо перспектив власного розвитку. Державна регіональна фінансова політика має формуватися з урахуванням специфіки економічного розвитку регіону, а держава повинна застосовувати диференційований підхід при проведенні фінансового вирівнювання.

Умовами подолання диспропорцій регіонального розвитку є виконання регіональними системами таких функцій:

- узгодження і захист інтересів регіону всередині країни й за кордоном. Владні структури мають забезпечувати створення умов для того, щоб кожний регіон країни максимально використовував свій потенціал і все менше потребував державної допомоги;
- посилення конкурентних позицій регіону завдяки залученню інвесторів та удосконаленню економічної структури, сприяючи розвитку в регіоні малого і середнього бізнесу;
- створення системи регіональних пільг і гарантій для діяльності підприємницьких, комерційних структур та інвесторів; нарощування зовнішньоекономічного потенціалу і розширення торгово-економічних зв'язків регіонів [12].

Висновки і пропозиції. Для забезпечення необхідної ефективності моделі стабільного розвитку регіонів потрібно змінити державну регіональну політику, а саме: необхідно забезпечити економічну та фінансову самостійність регіонів за рахунок

розмежування компетенції і відповідальності між органами державної влади, місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання в Україні та забезпечити фінансову стійкість місцевих бюджетів. Основним пріоритетним завданням має стати запровадження на регіональному рівні інвестиційно-інноваційної моделі розвитку, забезпечення подальшого розвитку науково-технологічно, інноваційного і людського потенціалу, підвищення конкурентоспроможності економіки регіонів на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Оскільки за рівнями і темпами економічного розвитку регіони України значно відрізняються, то при стандартизованому підході до управління різні області будуть у різних умовах щодо перспектив власного розвитку. Тому, регіональна фінансова політика має формуватися з урахуванням специфіки економічного розвитку регіону, а держава повинна застосовувати диференційований підхід при проведенні фінансового вирівнювання. Наявність значних регіональних розбіжностей у соціально-економічному розвитку потребує

впровадження ефективного механізму реалізації регіональної політики України, враховуючи всі можливі джерела фінансування регіональних програм. Заходами щодо зменшення регіональних диспропорцій мають бути: підвищення рівня реалізації потенціалу регіонів та їхньої інвестиційної привабливості; поліпшення якості та вирівнювання людського розвитку в регіонах України; розширення міжрегіональної взаємодії.

Для забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів на сучасному етапі розвитку України місцеві органи влади мають сприяти розвиткові суб'єктів господарювання, виступати ефективним власником державних підприємств, утриматися від втручання у діяльність суб'єктів господарювання. Центральні органи влади мають зосереджувати увагу на запровадженні єдиних соціальних стандартів життя в усіх регіонах держави, максимальному зменшенні рівнів диспропорції у розвитку окремих територій, забезпеченні прозорих і науково обґрунтованих механізмів надання допомоги розвитку слабозвиненим регіонам.

Список літератури:

1. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року / Постанова Кабінету міністрів України від 21.07.2006 р. № 1001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1001-2006-%D0%BF>. 20.03.2013 р. Загол. з екрану.
2. Інноваційні підходи до регіонального розвитку в Україні [Текст] : аналітична доповідь. – К. : НІСД, 2011. – 47 с.
3. Клебанова Л.С. Оценка и анализ неравномерности развития регионов Украины [Текст] // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 8. – С. 162-166.
4. Михасюк І. Р. Глобалізація і регіоналізація: місце України [Текст] / І.Р. Михасюк // Регіональна економіка. – 2011. – № 4. – С. 7-13.
5. Тищенко О.П. Регіональні диспропорції: сутність, методологія визначення та оцінка [Текст] / О. П. Тищенко // Економічна теорія: науковий журнал. – 10/2011. – № 4. – С. 55-64.
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>. – 25.03.2013 р. Загол. з екрану.
7. Рейтинг регіонів. Конкурентоспроможна Україна. Проект фонду «Ефективне управління». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://competitiveukraine.org/indexes/regions>. – 26.03.2013 р. Загол. з екрану.
8. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2013/05/nsrdu2020_1.pdf. – 26.03.2013 р. Загол. з екрану.
9. Возна Л. Основні суперечності та перспективи використання соціально-економічного потенціалу регіонів України [Текст] / Л. Возна // Регіональна політика та місцеве самоврядування. Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 1(10). – С. 169.
10. Герасимчук З. В. Теоретичні основи інституційного забезпечення стимулювання сталого розвитку регіону [Текст] / З. В. Герасимчук, В. Г. Поліщук // Регіональна економіка. – 2011. – № 4. – С. 30-47.
11. Шульгіна О. В. Вплив антикризової структурної політики на регіональний розвиток в Україні [Текст] / О. В. Шульгіна // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону : наук. зб. Вип. 7. Т. 2 / за ред. І. Г. Ткачук. – Івано-Франківськ, 2011. – С. 290-293.
12. Макаренко М. В. Механізм управління формуванням конкурентних переваг регіону [Текст] / М. В. Макаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 3. – С. 215-223.

Носырев А. А.

Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт»

ВЫРАВНИВАНИЕ ДИСПРОПОРЦИЙ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ В ГОСУДАРСТВЕННОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СТРАТЕГИИ

Резюме

В статье проанализированы современные диспропорции социально-экономического развития регионов Украины, определены проблемы региональной дифференциации в современных экономических условиях, обоснованы возможные пути преодоления региональных диспропорций. Исследован современный мировой опыт выравнивания развития регионов, предложены направления оптимизации механизма государственной финансовой поддержки устойчивого территориального развития.

Ключевые слова: региональная дифференциация, социально-экономическое развитие региона, экономическая стратегия, валовой региональный продукт, финансовое выравнивание.

Nosyriev O. O.

National Technical University «Kharkiv Polytechnical Institute»

ALIGNMENT IMBALANCES REGIONAL DEVELOPMENT IN THE STATE ECONOMIC STRATEGY

Summary

The analyzes the current imbalance of socio-economic development of the regions of Ukraine are defined problem of regional differentiation in sovremenny economic conditions justified the possible ways to overcome regional disparities in the article. Studied modern world experience aligning regional development mechanism proposed directions of optimization of public financial support for sustainable territorial development.

Key words: regional differentiation, socio-economic development, region's economic strategy, gross regional product, financial equalization.

УДК 338.24

Сєніна А. О.

Харківський національний університет імені Семена Кузнеця

ПОЛІТИКА ДЕРЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ
В СФЕРІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ І ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Конкурентоспроможність національної економіки безпосередньо залежить від здатності держави сформувати прозоре, максимально спрощене для суб'єктів впливу, однак ефективне з точки зору захисту прав, законних інтересів, життя та здоров'я громадян, збереження екології, забезпечення безпеки країни, регуляторне середовище. На основі даних міжнародної статистики доведена наявність позитивного соціально-економічного ефекту від впровадження політики дерегулювання в різних галузях економіки. Шляхом співставлення значень окремих показників регуляторної політики визначено, що в розвинених країнах рівень регуляторного навантаження на бізнес є суттєво нижчим, ніж в країнах з низьким та середнім доходом. Проаналізовані останні тенденції розвитку регуляторного середовища та відзначено, що в 2013 р. відбулось суттєве покращення профілю України за індикаторами легкості бізнесу, передусім за такими напрямками, як: отримання дозволів на будівництво, реєстрація власності та кредитування. Визначені базові засади функціонування вітчизняних систем ліцензування та технічного регулювання підприємницької діяльності, виділено їх основні недоліки порівняно з розвиненими країнами та узагальнено проблеми їх подолання у контексті здійснення регуляторної реформи. З метою створення в Україні інституційного середовища, сприятливого для бізнесу та безпечного для споживача, обґрунтовано доцільність застосування системи SMART-принципів, які передбачають, що політика дерегулювання економіки повинна здійснюватися на засадах налагодженості, корисності, адаптивності, актуальності та прозорості.

Ключові слова: державне регулювання економіки, політика дерегулювання економіки, ліцензування, технічне регулювання, регуляторна реформа, SMART-принципи політики дерегулювання.

Постановка проблеми. Прагнення України інтегруватися у світову економіку, зокрема європейську, потребує, з одного боку, гармонізації систем ліцензування й технічного регулювання з відповідними системами країн – членів Європейського Союзу на основі проведення відповідних дерегуляторних реформ, а, з іншого, застосування кращих здобутків міжнародного досвіду в сфері дозвільної діяльності, стандартизації, технічної регламентації, процедур оцінки відповідності та ринкового нагляду, які сприятимуть рівноцінному зовнішньоекономічному обміну, підвищенню якості на всіх рівнях виробництва і торгівлі задля задоволення вимог споживачів, надійного захисту їхнього життя, здоров'я, створення безпечних умов праці та збереження довкілля.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Незважаючи на той факт, що активні наукові дискусії стосовно теоретико-методологічних засад проведення державою поміркованої регуляторної політики ведуться вітчизняними дослідниками з 90-х років ХХ ст., коли почалася реалізація регуляторної реформи, цілісного уявлення про економічний зміст політики дерегулювання допоки не сформовано. Серед останніх публікацій можна відмітити наступні: обґрунтування необхідності впровадження в Україні адміністративного регулювання, побудованого на принципах лібералізму та соціал-демократизму, В. Симоненка [7]; аналіз проблем реалізації дер-

жавної політики дерегулювання підприємницької діяльності та виділення актуальних напрямів розвитку державно-управлінської діяльності, в тому числі доцільність запровадження єдиного порядку ліцензування при збереженні специфіки ліцензування окремих видів діяльності О.М. Сафронової [6]; комплексне дослідження інституційного та організаційного забезпечення реформи дерегулювання в Україні, визначення її позитивних та негативних результатів, проведене колективом авторів О.В. Літвіновим, Н.М. Літвіною, Н.В. Стаднінчуком та ін. [5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте залишаються недостатньо розробленими питання, присвячені економічному обґрунтуванню відповідних напрямів проведення політики дерегулювання в сфері ліцензування та технічного регулювання, що не тільки ускладнює вироблення конкретних процедур, а й перешкоджає формуванню ефективних інститутів раціонального регулювання підприємницької діяльності.

Мета статті. Головною метою даного дослідження є визначення проблем у сфері ліцензування та технічного регулювання в Україні та виділення на цій основі базових принципів реалізації політики дерегулювання підприємницької діяльності.

Виклад основного матеріалу. Починаючи з 50-х років ХХ ст. системне державне регулювання виступає постійно діючою компонентою